

Tervetuloa

**Tukea itsenäiseen
asumiseen
webinaariin
10.2.2026
klo 12-14**

**TIE – Tukea itsenäiseen
elämään -hanke**

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Webinaarin käytännön järjestelyistä

TIE – Tukea itsenäiseen
elämään -hanke

Tukea itsenäiseen asumiseen
webinaari 10.2.2026

Pidäthän mikin ja kameran kiinni.

Chat-kenttä on käytössä.

Osallistu webinaarin aikana kyselyyn:

Mikä muutos vammaispalveluissa auttaisi
sinua/läheistäsi elämään mahdollisimman
itsenäisesti?

Kiitos!

Ohjelma

TIE – Tukea itsenäiseen elämään -hanke

Alku

Tervetulosanat ja hankkeen esittely; projektipäällikkö Liisa Lindberg

Vieraspuhujat

Yksilölliseen ja monimuotoiseen asumiseen – Kehas25 –hankkeen näkökulmia kehittämiseen; tutkuspäällikkö Sonja Miettinen
Kehitysvammaliitto

Itsenäinen asuminen; kokemustoimija Jaana Palmu

Hankkeen käytännön esimerkkejä

Arvioinnista arkeen – toimintakyky kuvauksen hyödyntäminen tuetussa asumisessa; suunnittelija Irene Piipponen

Itsenäistymisen tuen käsikirja; suunnittelijat Laura Laakso ja Saija Manninen

Muuttovalmennus; suunnittelijat Minna Salo ja Tiina Huikuri.

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

Ryhmähankkeen esittely

Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027 ohjelma

Toimintalinja 4. Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi

Erityistavoite: 4.3. Yhdenvertainen osallisuus

Teema: Vammaisten henkilöiden oikeudet YK:n vammaissopimuksen mukaisesti.

Alateema: Kehitetään ja jaetaan toimintamalleja vammaisten henkilöiden asumispalvelujen monipuolistamiseksi ja siten vammaisten henkilöiden itsenäisemmän asumisen vahvistamiseksi.

Tavoitteena erityisesti uuden vammaispalvelulain niitä koskevien säännösten toimeenpano.

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

Rahoittava viranomainen: ESR+ (Euroopan sosiaalirahasto plus) Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Keski-Suomen elinvoimakeskus

Hankeorganisaatiot: Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueiden vammaispalvelut.

Valtakunnallinen ryhmähanke, kukin omalla osahankkeellaan ja omarahoituksellaan. Pirkanmaan hyvinvointialue on päähankkeen toteuttaja ja ryhmähanketta koordinoiva taho.

Toteutusaika: 1.3.2025 – 31.12.2027.

Miksi hanketta tarvitaan?

- Kaikilla vammaisilla henkilöillä yhdenvertainen oikeus elää yhteisössä, valita asuinpaikkansa sekä se, missä ja kenen kanssa asuu.
- Asumisen kevyempiä vaihtoehtoja ei ole riittävästi ja asumispalveluihin on pitkät jonot.
- Nuoret eivät pääse muuttamaan lapsuudenkodeistaan elämänvaiheeseensa sopivimmalla tavalla.
- Uusi vammaispalvelulaki ei tyhjentävästi määrittele, miten asumisen tuen palvelua tulisi järjestää.
- Asumisen vaihtoehdot ja tukimuodot järjestettävä mahdollisimman yksilöllisesti ja tarpeen mukaisesti itsenäistä elämää tukevalla tavalla.
- Toistaiseksi digitaalisia palveluita ja teknologisia ratkaisuja on hyödynnetty vammaispalveluissa melko vähän
- Teknologiset ratkaisut parhaimmillaan vahvistavat asiakkaan osallisuutta

Tuettu ja
yhteisöllinen
asuminen

Mitä hankkeessa tavoitellaan?

Ryhmähankkeessa keskitytään:

- erityisesti itsenäistä elämää mahdollistavien asumisen tuen mallien asiakaslähtöiseen ja osallistavaan kehittämiseen
- tietoisuuden lisäämiseen vammaisten henkilöiden oikeuksista henkilöstön ja asiakkaan lähiverkoston keskuudessa.

Itsenäistyvät nuoret ja
työkäiset vammaiset henkilöt

Omaiset ja läheiset

Palveluista päättävät
viranomaiset

Matalan kynnyksen palvelut

Tuetun asumisen henkilökunta

Erytisammattioppilaitokset

Vammaisneuvostot

Mitä hankkeessa on tarkoitus tehdä?

TIE – Tukea itsenäiseen elämään -hanke

1. Kehitetään asiakasta osallistava palvelutarpeen arviointimalli
2. Kehitetään, kuvataan ja otetaan käyttöön uudenlaisia toimintakykyä ja vuorovaikutusta edistäviä ja osallistavia asumisen tuen toimintamalleja, mm. vertaistukitoimintaa
3. Kehitetään ja otetaan käyttöön uuden vammaispalvelulain mukainen asumisvalmennuksen ja muuttovalmennuksen kokonaisuus
4. Tunnistetaan ja kokeillaan asumisen tuessa hyödynnettävää uutta teknologiaa ja digipalveluja
5. Otetaan käyttöön ja levitetään itsenäistä elämää mahdollistavia asumisen tuen toimintamalleja ja tietoisuutta vammaisten oikeuksista, syrjimättömyydestä ja yhdenvertaisuudesta YK:n vammaisyleissopimuksen mukaisesti

Kehittävä käyttöönotto TIE-hankkeessa

TIE – Tukea itsenäiseen elämään -hanke

Toimintajärjestelmämallin osatekijät:

- Kohde/tulos
 - Välineet
 - Tekijä
 - Säännöt
 - Yhteisö
 - Työnjako

- Kehittävän käyttöönoton toimintajärjestelmämallia hyödynnetään osahankkeiden välisessä yhteistyössä ja osahankkeiden omassa kehittämistyössä.
- Menetelmä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelta.
- Teorian taustalla kehittävän työntutkimuksen ja toiminnan teorian metodologiaan perustuva kehittämistyön menetelmä.
- Kehittämisen kohteen ymmärtäminen on tärkeää. Ratkotaan yhdessä uuden ja vanhan logiikan välisiä ristiriitoja.
- Toimintajärjestelmämallissa sen osatekijät muodostavat yhdessä toimintakonseptin.
- Historia-analyysi auttaa ymmärtämään millaisen kehityksen seurauksena ollaan nykytilanteessa.

Hankkeen yhteystiedot

Ryhmähankkeen projektipäällikkö Liisa Lindberg,
Pirkanmaan hyvinvointialue Liisa.lindberg@pirha.fi

OmaHäme:

Projektipäällikkö Anniina Niku-Paavo

Suunnittelija Irene Piipponen

Pirha:

Projektipäällikkö Marjaana Räsänen

Suunnittelija Minna Salo

Suunnittelija Tiina Huikuri

Pohde:

Vastuhenkilö Anu Tuominen

Suunnittelija Laura Laakso

Suunnittelija Saija Manninen

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

**TIE – Tukea itsenäiseen
elämään -hanke**

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Yksilölliseen ja monimuotoiseen asumiseen: Kehas25 -hankkeen näkökulmia kehittämiseen

Sonja Miettinen
VTT, tutkimuspäällikkö

TIE -hankkeen verkkoseminaari 10.2.2026

Sisältö

- Mitä yksilöllisellä ja monimuotoisella asumisella tarkoitetaan?
- Kehitysvammaisten henkilöiden asumisen tilannekuva koko maassa
- Tunnistettuja kehittämistarpeita kehitysvammaisille henkilöille suunnatuissa asumispalveluissa
- Välineitä yksilöllisten ja monipuolisten asumisratkaisujen kehittämiseksi

Taustaa:

- Ympäristöministeriön ja ARA:n KEHAS25 –hanke (2024-2025):
 - Kartoitettiin kehitysvammaisten asumisen nykytilaa, kehittämistarpeita ja -suunnitelmia hyvinvointialueilla, mukaan lukien laitospurun tilanne
 - Tehtiin kehittämistyötä hyvinvointialueilla ja laadittiin opas asumisen suunnitelman tekemiseksi
 - Tavoitteena yksilöllisen ja monimuotoisen asumisen kehittäminen
- Keskeisenä aineistona kysely ja haastattelut hyvinvointialueiden vammaispalvelujohtajille:
 - Mukana kaikki Manner-Suomen hyvinvointialueet ja Helsinki (N=22)
 - Toteutettiin marras-joulukuussa 2024
- Lisäksi tilasto- ja indikaattoripankki [Sotkanetistä](#) valtakunnalliset ja alueelliset tiedot kehitysvammaisille tarkoitettujen asumis- ja laitospalveluiden käytöstä
- Huomioitiin myös YK-komitean antamat [suositukset Suomelle](#) koskien vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista

Sonja Miettinen, Susanna Rieppo, Susanna Hintsala ja Hannu Vesala: Kehitysvammaisten ihmisten yksilöllisen ja monimuotoisen asumisen kehittäminen. Ympäristöministeriön julkaisuja 2025:36.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-750-6>

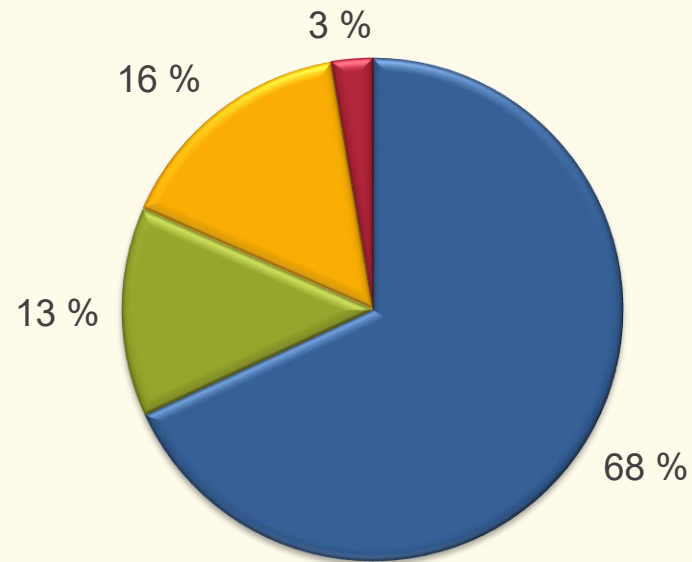
Mitä yksilöllisellä ja monimuotoisella asumisella tarkoitetaan Kehas25-hankkeessa?

- Tarkoituksena mahdollistaa omannäköinen elämä yhteisössä (YK-sopimus artikla 19)
- Yksilöllisyys
 - Henkilön omat elämän tavoitteet lähtökohtana
 - Huomioidaan elämä kokonaisvaltaisesti
 - Tunnistetaan henkilön omat vahvuudet ja voimavarat
 - Asuminen ja tarvittava tuki erotetaan
- Monimuotoisuus
 - Asumisessa on vaihtoehtoja, jotka mahdollistavat kehitysvammaisten henkilöiden omat valinnat
 - Asumisratkaisut tukevat liittymistä ja osallistumista yhteisöön ja ehkäisevät yksinäisyyttä
 - Ryhmämuotoinen asuminen ei ole ainoa tapa ehkäistä yksinäisyyttä!

Kehitysvammaisille suunnattujen asumis- ja laitospalveluiden käyttö koko maassa

Asiakkaat 31.12.2024

- Ympäri vuorokautinen palveluasuminen
- Yhteisöllinen asuminen
- Tuettu asuminen
- Laitoshoito

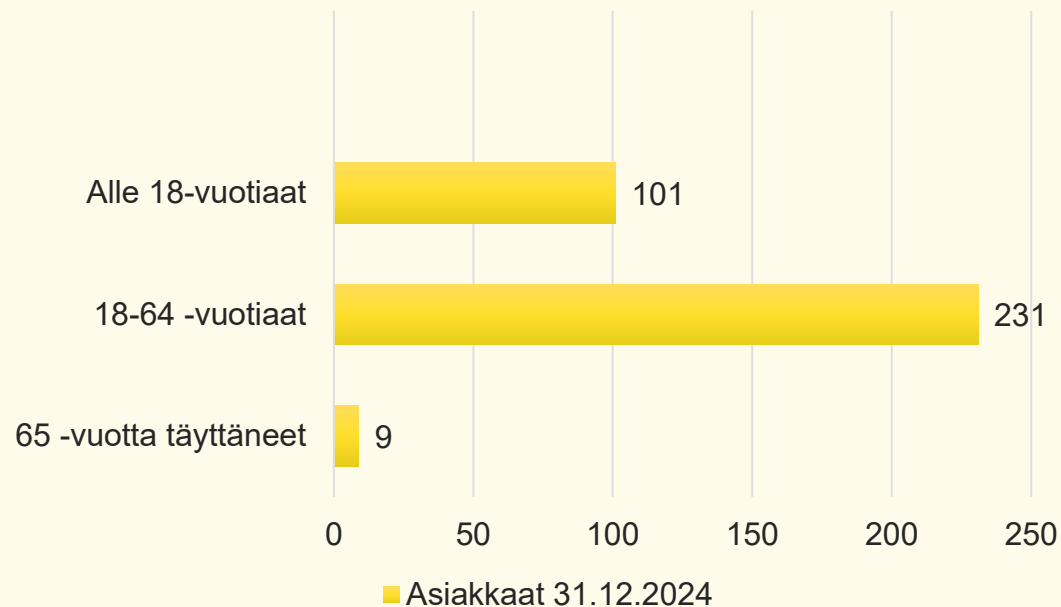
Lähde: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet

Sosiaalihuoltolain mukaiset asumismuodot käytännössä

- Ympäri vuorokautinen palveluasuminen
 - Useimmiten ryhmämuotoista asumista
 - Suuret yksiköt
 - Asukas ei voi valita asuintovereitaan
 - Laitosmaisuus?
- Yhteisöllinen asuminen
 - Ei yhtenäinen tai selkeä käsite
 - Erilaisia toteutustapoja: Asukkailla voi olla oma asunto, mutta voi olla myös ryhmämuotoista asumista
- Tuettu asuminen
 - Asumista omassa asunnossa tuen avulla
 - Hajautetut asunnot, satelliittiasunnot ja asuntoryhmät
 - Oman asuntoon saatavan tuen määrä vaihtelee, mutta yleensä edellyttää suhteellisen suuria yksin pärjäämisen voimavaroja
 - Haasteena asukkaiden yksinäisyyden ja turvattomuuden tunteet

Laitoshoidon tilanne

Laitoshoidon pitkäaikaisasiakkaiden ikäjakauma

Lähde: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet

- Sosiaalihuoltolain mukaan jatkuvaa hoitoa huolenpitoa tarjoava yksikkö, joka ei ole ympärivuokautisen palveluasumisen yksikkö
- THL:n tilastojen mukaan vuoden 2024 lopussa laitoshoidossa oli 406 asiakasta, joista 341 hlöä eli hieman yli 80 % oli pitkäaikaisasiakkaita.
- Pitkäaikaisasiakkaita ovat asiakkaat, joille on tehty pitkäaikaishoidon päätös tai jotka ovat olleet hoidossa yli 90 vuorokautta.

Miksi kehitysvammaisia ihmisiä asuu edelleen pitkäaikaisesti laitoksissa?

- Kaikilla hyvinvointialueilla ei ole tarkempaa tietoa pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien henkilöiden tilanteesta
- Haastateltavien arvioiden mukaan kyse on siitä, että laitoksissa on mahdollista saada sellaista kokonaisvaltaista palvelua, jota asumispalvelut eivät tällä hetkellä sisällä.
 - Asiakkailla usein psyykkisiin sairauksiin, neuropsykiatriseen oireiluun, käyttäytymisen ongelmiin tai laaja-alaisiin somaattisiin sairauksiin liittyviä tuen tarpeita.
- Myös aikojen saatossa sijoitettuja henkilöitä, joilla ei monimutkaisempia tuen tarpeita, mutta kotikunnat eivät ole panostaneet riittävästi korvaaviin asumispalveluihin.

Kehitysvammaisten henkilöiden kuuleminen

- Onko asumispalvelujen kehittämissuunnitelmien laatimisessa kuultu kehitysvammaisia asiakkaita ja heidän omaisiaan?

Vastausvaihtoehto	N
Kyllä	11
Ei	4
En osaa sanoa	6
Yhteensä	21

- Avovastauksissa kuvailtiin tarkemmin, miten kehitysvammaisia asiakkaita ja omaisia on kuultu.
- Kuulemisen käytännöt ovat vaihtelevia.
 - toteutuu harvalla alueella riittävän vahvoilla keinoilla.

Asiakkaille on suunnattu kyselyjä, joiden avulla on kartoitettu millaisia toiveita ja ajatuksia asumiseen ja palveluihin liittyen asiakkailla on.

Yhteenveto kehitysvammaisten asumisen nykytilanteesta

- Palvelurakenne melko yksipuolinen
 - Painottuu ryhmämuotoiseen, ympärivuorokautisesti tuettuun asumiseen
 - Laitoshoidon tarve merkittävää
 - Asumispalveluissa ei kyetä vastaamaan moniammatillisen tuen tarpeisiin
 - Omassa asunnossa asuminen edellyttää usein laajaa yksin pärjäämisen kykyä
- Puutteita myös yksilöllisyydessä
 - Tuen tarpeiden laajuus määrittää usein asumismuotoa
 - Kehitysvammaiset henkilöt jäävät helposti sivuosaan asumisratkaisujen suunnittelussa ja kehittämisessä

Kehittämistarpeet asumispalvelurakenteessa

- Millaisia kehittämiskohteita hyvinvointialueet tunnistavat?
- Miten YK:n vammaisten oikeuksien komitea suosittelee kehittämään asumista näiden lisäksi?

I Omaan asuntoon saatava tuki

- Tuen lisääminen, joustavoittaminen ja monipuolistaminen
 - Uusi vammaispalvelulaki mahdollistaa (asumisen tuki)
- Etätuesta saatu hyviä kokemuksia
- Käyttöön myös muita tukimuotoja kuin asumisen ohjaus
 - Vertaistuki, henkilökohtainen apu, yms.

II Palvelutarpeiden arviointi, palveluohjaus ja asumisvalmennus

- Vuorovaikutteinen keskustelu asiakkaiden kanssa heidän tarpeistaan ja toiveistaan
- Rohkeasti mietitään, millä keinoin omassa asunnossa asuminen on mahdollista
- Asumisvalmennus
 - Mieluiten heti omassa asunnossa
 - Arjen taitojen harjoittelu
 - Alkuun riittävä tuki

III Moniammatillinen tuki

- Ehkäisee laitossijoituksen tarvetta
- Kaikissa asumismuodoissa voi tuolla vastaan
 - Kriisejä ja konflikteja
 - Haastavaa käyttäytymistä
 - Mielen terveyden haasteita
 - Hoitoa ja kuntoutusta vaativia liitännäisdiagnooseja
- Tuki ensisijaisesti asukkaan kotiin
- Palvelupolku tilanteisiin, jossa tarvitaan lisäselvityksiä, uusia välineitä tai vahvempaa tukea

IV Laitosmaiset asuinolosuhteet

- Ymmärretään usein pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien henkilöiden määrän vähentämisessä
- YK:n vammaisten oikeuksien komitea suosittelee luomaan laitoshoidon purkua koskevan koordinoitun strategian, joka soveltuu **kaikkiin laitosmaisiin ympäristöihin**, mukaan lukien asumisyksiköihin ja psykiatrisiin laitoksiin
- Asumisratkaisujen laitosmaisia piirteitä ovat komitean mukaan mm. seuraavat:
 - asukkaiden syrjäytyminen yhteiskunnasta
 - asukkailla ei päätösvaltaa omassa arjessa
 - asukas ei voi valita asuintovereitaan
 - jäykät rutiinit
 - suhteettoman suuri määrä vammaisia henkilöitä sijoitettuna samaan ympäristöön
- .

V Lasten asuminen

- Enemmän vaihtoehtoja lasten asumiseen
 - Kotona asumisen tuen eri muodot
 - Lapsille soveltuvat asumisyksiköt, kun kotona asuminen ei tukitoimista huolimatta mahdollista
- Perhehoidon laajempi ja monipuolisempi hyödyntäminen

Välineitä omannäköisen elämän rakentamiseen I

- Selkomukautettu ja kuvatuettu versio sosiaalipalveluiden käyttäjille tarkoitetusta elämäntilannemittarista auttaa ymmärtämisessä ja kommunikoinnissa tukea tarvitsevaa henkilöä kuvailemaan koettua elämänlaatua ja mihin toivoo muutosta
- Julkaistaan tämän vuoden aikana Kehitysvammaliiton verkkosivuilla

Välineitä omanäköisen elämän rakentamiseen II

Taulukko 6. Tuen muotoja (mukaillen Helen Sanderson Associates).

Tuen muoto	Kuvaus
Henkilön vahvuudet ja voimavarat	Tarkastellaan, miten henkilön vahvuudet ja voimavarat saadaan käyttöön ja miten tuetaan tietojen, taitojen ja itsevarmuuden kartuttamista.
Teknologia	Selvitetään, onko olemassa esimerkiksi puhelimesta käytettäviä sovelluksia tai teknologisia ratkaisuja, jotka voisivat auttaa.
Välineet ja mukautukset	Selvitetään, onko olemassa laitteita tai apuvälineitä, joista olisi apua, sekä arvioidaan, voidaanko kotiin tai ympäristöön tehdä muutoksia, jotka tukevat arkea.
Läheset	Pohditaan perheen, ystävien ja naapureiden roolia henkilön kanssa, miten he haluaisivat auttaa ja olla mukana hänen elämässään, esimerkiksi vapaa-ajalla ja asioimisessa.
Yhteisöt	Huomioidaan paikat, ryhmät ja tapahtumat, joihin osallistuminen tukee henkilön elämää. Tuetaan tapaamisia, joissa ihmiset voivat tavata itselleen merkityksellisiä ihmisiä ja halutessaan saada vertaistukea arkeen ja osallistumiseen.
Yleiset palvelut	Tunnistetaan, mitä yleiset palvelut, kuten kulttuuri-, nuoriso-, kirjasto- ja liikuntapalvelut, koulu ja oppilaitokset, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä yksityiset palvelut ja aktiviteetit voivat tarjota ja tuetaan niiden käyttämistä.
Lisätuki ja palvelut	Pohditaan henkilön kanssa, miten lisätuki ja palvelut voivat auttaa. Esimerkiksi, voisiko nykyinen tuki toimia toisin tai miten mahdollinen lisätuki voisi auttaa.

- Helen Sanderson Associationin kehittämä Outcome and Support Sequence
 - auttaa henkilöä ja hänelle tukea antavia ihmisiä jäsentämään, mitä henkilö haluaa saavuttaa ja miten häntä voidaan parhaiten auttaa pääsemään tavoitteisiinsa.
- Ks. luku ”Asumisen tuen kehittäminen” Kehas25 –raportin sivulla 62

Välineitä omanäköisen elämän rakentamiseen III

Kehitysvammaisten ihmisten asumisen suunnitelma vuosille 2026–2030

Kehitysvammaisten ihmisten asumisen ja tulevaisuuden toiveet (ks. luku 3.2.2.)

Nykytilan kuvaus ja asumistarpeiden ennakointi (ks. luku 3.2.3.)

- Nykyiset ja tulevat asumistarpeet
- Asunnot ja asuntokohteet
- Palvelut ja tuki
- Järjestämis- ja tuotantotavat ja kustannukset

Tavoitteet ja kehittämistoimenpiteet (ks. luku 3.2.4.)

- Alueelliset tavoitteet kehitysvammaisten ihmisen asumiseen
- Asuntojen ja asuntokohteiden kehittäminen
- Asumisen tuen kehittäminen
- Laitoshoidon lakkauttaminen

Toimenpiteiden seuranta ja arviointi (ks. luku 3.2.5)

- Hyvinvointialueita kannustetaan tekemään suunnitelma kehitysvammaisten asumisen kehittämisessä
- Kehas-25 raportista löytyy valmis suunnitelmapohja ja monenlaisia vinkkejä suunnitelman työstämiseen!

**Kehitysvamma-
liitto**

Jaana ja itsenäinen asuminen

Tie-hankkeen webinaari 10.2.2026

Jaana Palmun kokemuspuheenvuoro

Hei, olen Jaana Palmu

- Olen kohta 47-vuotias ja asun Riihimäellä
- Valmistuin keväällä -25 kokemustoimijaksi Kehitysvammaisten Tukiliiton selkokielisestä kokemustoimijakoulutuksesta.
- Olen asunut n. 20 vuotta itsenäisesti.
- Opiskeluaikana asuin asuntolassa, olin myös asumiskokeilussa.
- 20 vuotta sitten tehtiin minulle palvelusuunnitelmaa ja tuli puheeksi muutto pois äidin luota.
- Kaipasin omaa rauhaa.
- Täytimme äidin kanssa asunnon hakupaperit ja kuukauden päästä minulla oli jo asunto. Yleensä jonossa ollaan pari vuotta!

Eka oma asunto oli yksiö rivitalossa

- Täytettiin vuokrasopimus ja haettiin Kelalta asumistuki
- Katsoimme äidin kanssa, mitä tarvitaan asuntoon
- Sain mummolta esim. astioita ja ostimme telkkarin, mikron yms.
- Sukulaiset auttoivat paljon, esim. täti kävi auttamassa siivouksessa.
- Silloin ei ollut asumiskokeiluja, nykyisin sellaisia on esim. Inkilän Hovissa

Nykyisin asun yksiössä kerrostalossa 6.kerroksessa

- Teen itse ruuat ja siivoan.
- Hoidan myös laskut ja käyn kaupassa.
- Äiti, sukulaiset ja tutut ovat apuna ja tukena, jos tarvitaan.
- Tarvittaessa saan apua asumisyhdistykseltä esim. papereiden kanssa.
- Asumisyhdistyksen työntekijät tulevat auttamaan myös esim. raha-asioissa, kaupassa käymisessä ja virallisten papereiden kanssa.

Kuvassa on Leevi, äidin lenkkikaverin koira.
Hän on minulle kaikki kaikessa.

Lopuksi

- Itsenäisesti asumaan muuttava tarvitsee paljon tukea.
- Työntekijän pitää rohkaista pyytämään apua, avun tarvitseminen on ihan normaalia.

Arvioinnista arkeen

Toimintakyky kuvauksen hyödyntäminen tuetussa
asumisessa

10.2.2026

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Euroopan unionin
osarahoittama

**TIE – Tukea itsenäiseen
elämään -hanke**

ICF toimintakykykuvaus SBM järjestelmässä

- ICF ei ole diagnoosikeskeinen. Nostaa esiin toimintakyvyn vahvuudet ja rajoitteet.
- Toimintakykytieto auttaa selvittämään, miten vamma tai sairaus vaikuttaa henkilön arjessa selviytymiseen.
- Luokituksen avulla on mahdollista kuvata henkilön suoritustasoa ja/tai suorituskyykyä.
- ICF-mallin mukaan toimintakyky on vuorovaikutuksessa henkilön terveydentilan, ympäristöön sekä yksilötekijöihin. ICF sisältää ympäristötekijät osana arviointia.
- ICF tuo yhteisen kielen kertoa asiakkaan toimintakyvystä.
- Eri ammattilaiset tuottavat ja saavat tietoa yhtenäisellä tavalla. ICF yhdenmukaistaa toimintakyvyn arviointia eri ammattilaisten kesken.
- SBM antaa mahdollisuuden nähdä asiakkaan toimintakyvyn muutokset. SBM näyttää toimintakyvyn muutokset visuaalisesti, tämä motivoi asiakasta ja lähityöntekijää.
- SBM tekee toimintakyvystä sanallisen kuvauksen, jonka voi siirtää asiakastietojärjestelmään. Lisäksi SBM tekee toimintakykyprofiilin, josta näkee selkeästi toimintakyvyn eri alueet.

KEHON TOIMINNOT

Selite

0 Ei ongelmaa
1 Lievä ongelma
2 Kohtalainen ongelma
3 Vaikea ongelma
4 Ehdoton ongelma
Arvioijan syöttämä lisäkommentti näkyy pysäyttämällä hiren kohdista merkin päälle.

Päivitystä napsauttamalla avautuvat kyseisen arvioinnin yksityiskohtaiset tiedot. Päivityksen harmaa väri kuvastaa keskeneräistä arviointia, joka voi vielä täydentyä.

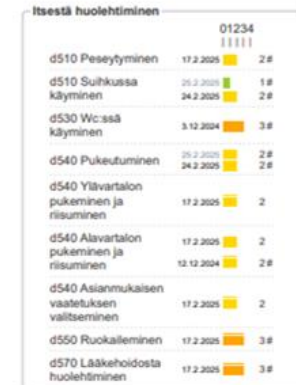
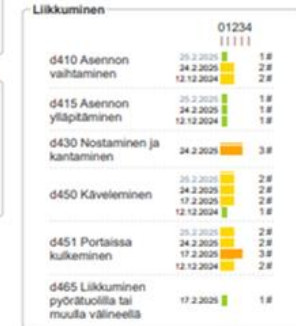

SUORITUKSET JA OSALLISTUMINEN

Selite

0 Ei ongelmaa
1 Lievä ongelma
2 Kohtalainen ongelma
3 Vaikea ongelma
4 Ehdoton ongelma
Arvioijan syöttämä lisäkommentti näkyy pysäyttämällä hiren kohdista merkin päälle.

Päivitystä napsauttamalla avautuvat kyseisen arvioinnin yksityiskohtaiset tiedot. Päivityksen harmaa väri kuvastaa keskeneräistä arviointia, joka voi vielä täydentyä.

YMPÄRISTÖTEKIJÄT

Selite

+4 Ehdottomasti edistävää tekijä
+3 Merkittävästi edistävää tekijä
+2 Kohtalaisesti edistävää tekijä
+1 Lievästi edistävää tekijä
0 Ei edistävää eikä rajoittava tekijä
1 Lievästi rajoittava tekijä
2 Kohtalaisesti rajoittava tekijä
3 Merkittävästi rajoittava tekijä
4 Ehdottomasti rajoittava tekijä
Arvioijan syöttämä lisäkommentti näkyy pysäyttämällä hiren kohdista merkin päälle.

Päivitystä napsauttamalla avautuvat kyseisen arvioinnin yksityiskohtaiset tiedot. Päivityksen harmaa väri kuvastaa keskeneräistä arviointia, joka voi vielä täydentyä.

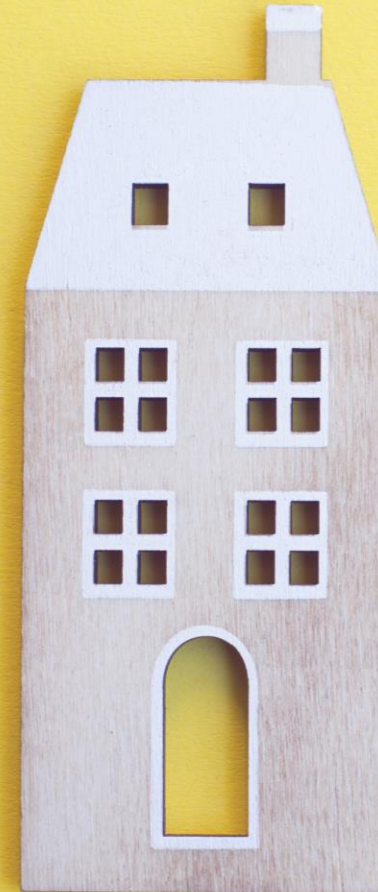

Toimintakykykuvaus tuetussa asumisessa

- Tunnistettu tarve yhtenäiseen ja strukturoituun tapaan kuvata asiakkaan toimintakykyä ja siinä tapahtuvia muutoksia.
- Toimintakykykuvaus antaa yhtenäisen kuvauksen asiakkaan toimintakyvystä palvelun toteuttamisen ja tavoitteellisuuden tueksi.
- Tukee tavoitteiden realistista asettamista, visuaalinen toimintakykyprofiili tuo asiakkaalle näkyväksi mihin toimintakyvyn osa-alueisiin ohjaajan tuella pyritään vaikuttamaan.
- Toimintakykykuvaus sanoittaa tuen tarvetta aiempaa tarkemmin. ICF tuo näkyväksi arjen taitojen suorittamisen taustalla olevia haasteita kuten toiminnanohjauksen vaikeudet.
- Asiakkaiden osallisuus vahvistuu itsearvioinnin kautta.
- Toimintakykykuvaus tukee tietä kohti itsenäisempää asumista tekemällä työskentelystä tavoitteellista ja auttaen kohdentamaan työskentelyä oikeisiin asioihin.
- Toimintakykykuvaus työntekijöiden tietoisuutta toimintakyvystä ja sen vaikutuksesta asiakkaan arkeen ja hyvinvointiin.
- Toimintakykykuvaus tuo esiin kehityksen pienetkin muutokset tuoden näkyviin palvelujen vaikuttavuutta.

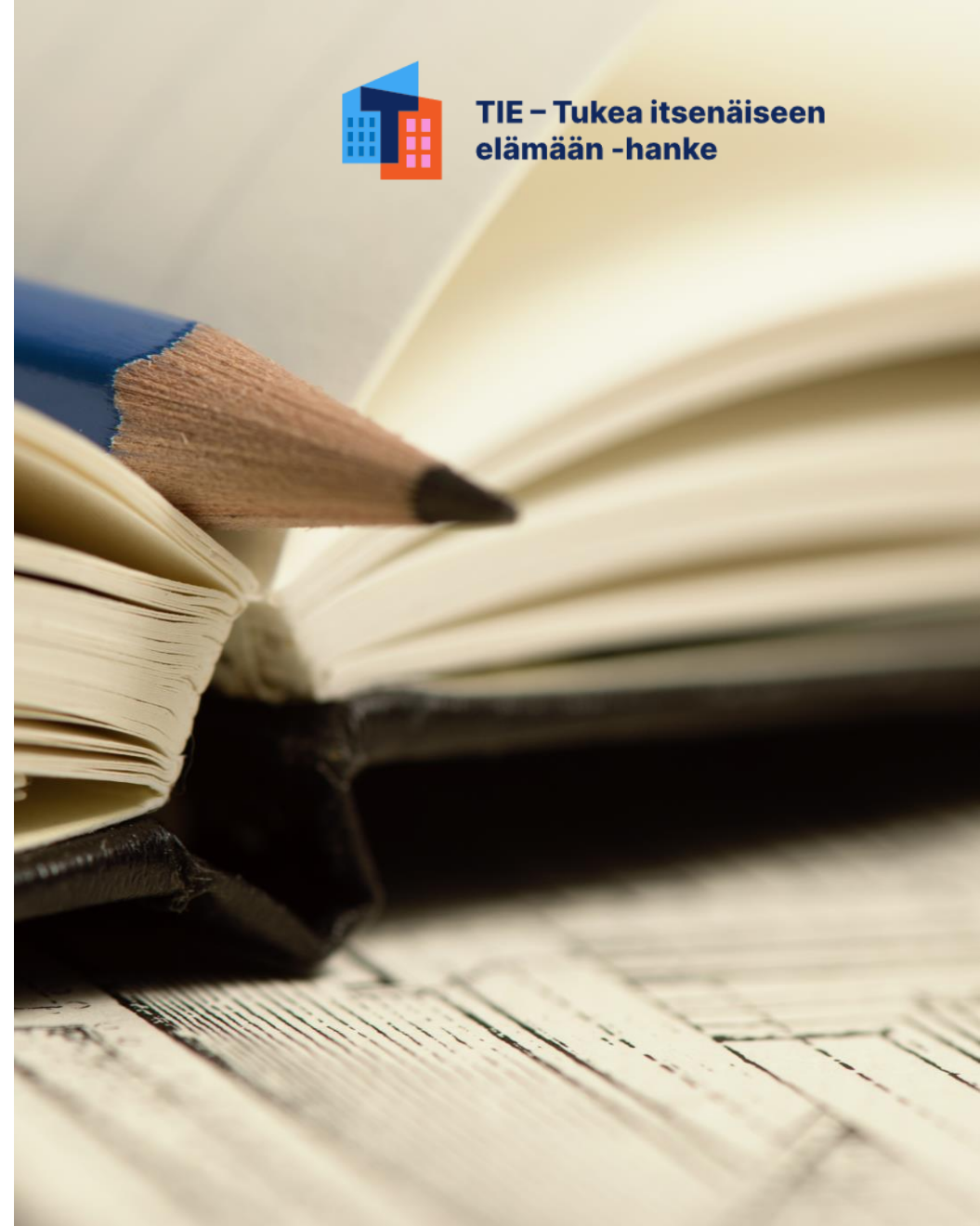

TIE – Tukea itsenäiseen elämään -hanke

Ensimmäisen kokemukset tuetussa asumisessa

- Käyttöönotto vasta alussa, muutaman asiakkaan toimintakykykuvaus on saatu valmiiksi asti.
- Toimintakyky kuvautuu tarkasti myös mielen toimintojen osalta, joiden kuvaaminen on ollut vaikeaa aikaisemmin. Kuitenkin merkittäviä haasteita arjessa selviytymisen osalta.
- Strukturoitu menetelmä helpottaa työntekijän työtä ja SBM järjestelmä madaltaa kynnystä ottaa ICF käyttöön.
- Strukturoitu menetelmä helpottaa vaikeiden aiheiden puheeksi ottoa asiakkaan ja lähipiirin kanssa.
- Arvioinnin tulos parhaimmillaan hyödyttää vammaissosiaalityötä sopivien palvelujen järjestämisessä ja päätöksenteossa.
- Asiakkaat ovat motivoituneita toimintakykykuvauksen tekemiseen. Toimintakykykuvaus tuo asiakkaalle lisää ymmärrystä tuen tarpeesta.
- Osa asiakkaista kokee keskustelun toimintakyvystä helpoksi, osa vaikeaksi.

Mitä tarvitaan jatkossa

- Yhteistä keskustelua toimintakyvystä ja toimintakykykuvauksen kuvauskohteista, jotta ymmärrys lisääntyy toimintakykykuvauksesta ja sen käytettävyydestä asiakastyössä.
- Yhteistä pohdintaa ICF -tarkenneiden käytöstä pilotoinnin alkuvaiheessa on tarpeen tehdä, jotta työntekijöiden varmuus käyttää SBM vahvistuu.
- Apukysymyksiä, joita työntekijät voivat käyttää asiakkaiden kanssa toimintakykykuvausta tehdessään.
- Asiakkaiden itsearviointiin tueksi tarvitaan kuvatukea asteikkoihin. Asteikot muuttuvia ja vaikeasti sanoitettuja.
- Toimintakyvyn osa-alueiden konkretisointi asiakkaille vaatii kuvatukea.

TIE – Tukea itsenäiseen
elämään -hanke

ma
Häme

Kiitos

TIE – Tukea itsenäiseen
elämään -hanke

Euroopan unionin
osarahoittama

Kiitos!

Asumispalvelujen palvelupäällikkö Anniina Niku-Paavo
Hankesuunnittelija Irene Piipponen

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Tukea itsenäiseen asumiseen -webinaari

10.2.2026

**TIE - Tukea itsenäiseen
elämään -hanke**

TIE-hankkeen tavoitteet Pohteella

1. Moniammatillinen ja osallistava palvelutarpeiden arviointi ja palveluiden toteuttaminen
2. Asumispalvelujen ja päiväaikaisen toiminnan monipuolistaminen
3. Teknologian hyödyntäminen asumisessa ja päiväaikaisessa toiminnassa

Hanke on käynnistynyt Pohteella tammikuussa 2026.
Teemme parhaillamme selvitystyötä, kokoamme työryhmiä
ja suunnittelemme tulevia työpajoja.

Taustaa

- TIE-hanke on jatkumoa aiemmalle kehittämistyölle
- Suomen kestävän kasvun RRP2-hankkeet toteutuivat Pohteen vammaispalveluissa vuosina 2023-2025
- Hankkeissa kehitettiin muun muassa **Itsenäistymisen tuen toimintamalli ja käsikirja**
- Kehittämistyössä oli mukana koko Pohteen alueelta laaja joukko vammaispalvelujen henkilöstöä sekä järjestöjen ja kohderyhmän edustajia
- Toimintamallia pilotoitiin useissa vammaispalvelujen yksiköissä asiakkaiden kanssa

Kokemukset

Asiakkaan palaute:

"Kuvatuki auttoi pyykkikoneen käytön harjoittelussa. Nyt osaan käyttää konetta itse."

Läheisen palaute:

"Ohjaaja oli todella hyvä, käytiin läpi asioita joissa erityisesti apua tarvitaan. Asioihin arjessa olemme kiinnittäneet huomiota."

Työntekijän palaute:

"Toimintamallista saa konkreettisia työvälineitä itsenäistymisen tuen asioiden käsittelyyn asiakkaiden sekä heidän läheisverkoston kanssa."

Itsenäistymisen tuen käsikirja

- Tietoa ja tukea asiakkaille ja perheille
- Työkalu ammattilaisille
- Käsikirja on kaikkien saatavilla ja hyödynnettävissä Pohteen Reittis-sivustolla.
- [Linkki käsikirjaan](#)

Euroopan unionin
osarahoittama

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Kiitos!

Laura Laakso
Projektisuunnittelija
laura.laakso@pohde.fi

Saija Manninen
Projektisuunnittelija
saija.manninen@pohde.fi

www.pohde.fi

TIE - Tukea itsenäiseen
elämään -hanke

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Facebook

Instagram

LinkedIn

YouTube

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Tukea itsenäiseen asumiseen - webinaari

Muuttovalmennus

TIE - Tukea itsenäiseen
elämään -hanke

Euroopan unionin
osarahoittama

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Muuttaminen on iso elämänmuutos

- Hyvä ottaa jo varhaisessa vaiheessa keskusteluun
- Muuttoon valmistautuminen sekä kotiutuminen vaatii usein suunnitelmallista tukea
- Muuttovalmennus tekee muutosta turvallisemman, ymmärrettävämmän ja hallittavamman
- Muuttovalmennus toteutetaan yksilö- ja ryhmämuotoisena
- Muuttovalmennus on prosessi, joka jatkuu usein vielä muuton jälkeenkin

**TIE – Tukea itsenäiseen
elämään -hanke**

**Euroopan unionin
osarahoittama**

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

Muuttovalmennus Pirhassa

- Muuttovalmennuspilotti käynnistyy toukokuussa 2026 Hervantajärven asumisyksikölle
- Suunnitteilla asiakkaille sekä yksilö- että ryhmämuuttovalmennus, ja läheisille oma valmennus
- Huomioitavia asioita ovat muuan muassa muuttaja ja läheiset, sekä luottamuksen rakentaminen työntekijöihin ja vertaistuen mahdollisuus
- Muuttaessa muuttuu ympäristö, ihmissuhteet, tavat ja päivittäiset arjen toiminnot
- Selkokielineen muuttajan opas ja työkirja muuttajalle

**TIE - Tukea itsenäiseen
elämään -hanke**

**Euroopan unionin
osarahoittama**

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

Muuttovalmennussuunnitelma yksilölle

- Tavoitteet pidetään konkreettisina ja lyhyinä
- Strukturoitu ja selkeä eteneminen
- Lyhyitä ja rauhallisia tutustumiskäyntejä uuteen kotiin
- Harjoitellaan tuttuja toimintoja, esimerkiksi kahvihetki
- Hiljaisen tiedon siirto
- Sisältö pääosin samanlainen kuin ryhmämuuttovalmennuksessa

**TIE – Tukea itsenäiseen
elämään -hanke**

**Euroopan unionin
osarahoittama**

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

Muuttovalmennussuunnitelma ryhmälle

- Toteutetaan yhdeksällä eri tapaamiskerralla joka toinen viikko
- Sisältöä
 - Tutustuminen ja ryhmäytyminen (muuttaja ja läheiset yhdessä)
 - Kuka minä olen
 - Minulle tärkeät ihmiset
 - Elämänmuutos
 - Minun kotini
 - Minä päätän
 - Muuton suunnittelua
 - Tulevaisuuteni
 - Tutustumiskäynti Hervantajärvelle

Vertaistuki osana muuttovalmennusta

- Vertaistukija
- Vertaistoimijuus jatkuu varsinaisen muuton jälkeen

”Auttaa ruuanlaitossa ja kännykän käytössä.”

”Olla muuttoapuna.”

”Jos on joku viemäri juttu tai sama ongelma voin kertoa, että miten selvisin siitä.”

TIE – Tukea itsenäiseen elämään -hanke

Euroopan unionin osarahoittama

Pirkanmaan hyvinvointialue

Kiitos osallistujille!

Suunnittelijat

Tiina Huikuri tiina.huikuri@pirha.fi

Minna Salo minna.salo@pirha.fi

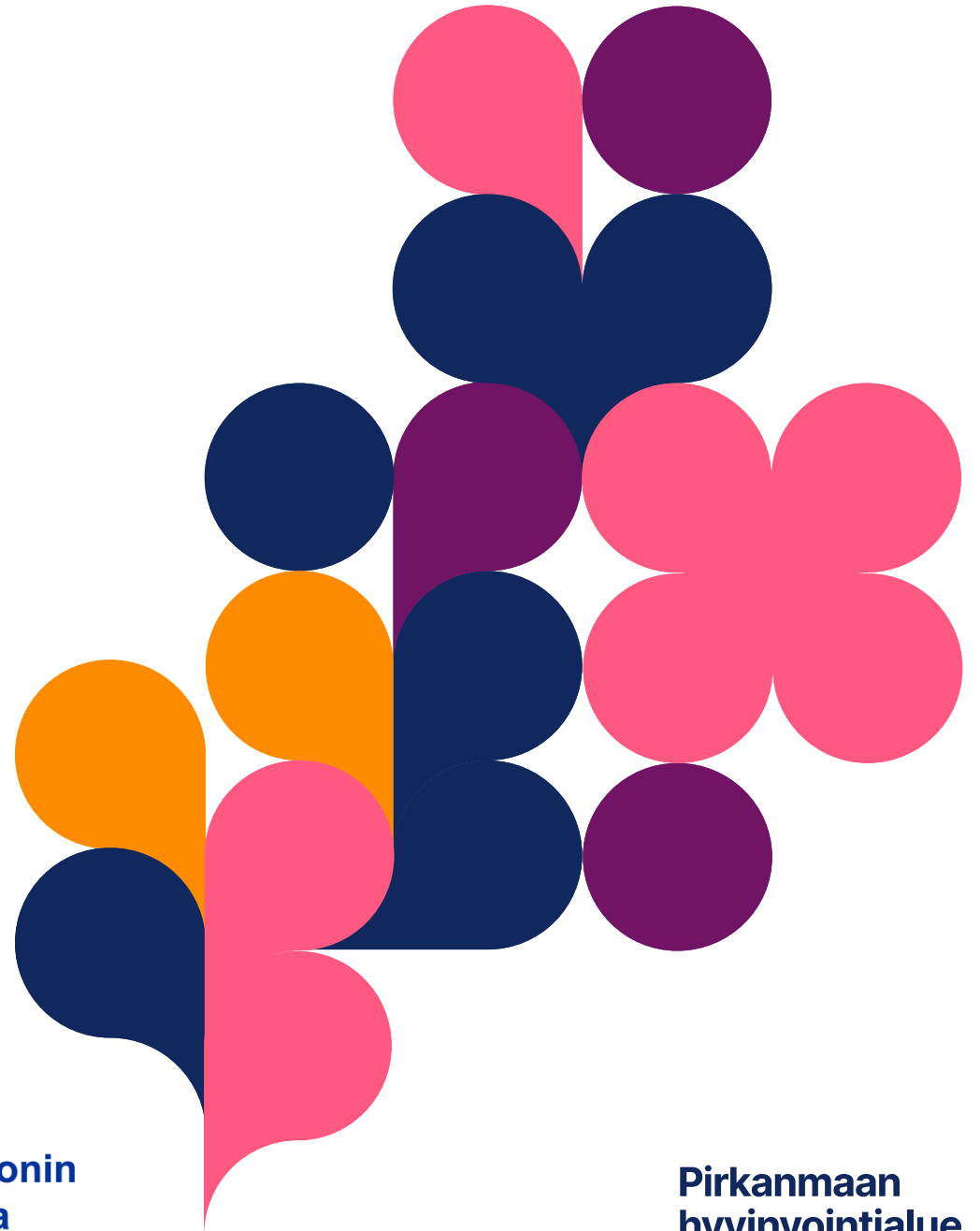

**TIE – Tukea itsenäiseen
elämään -hanke**

**Euroopan unionin
osarahoittama**

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

Kiitos osallistumisesta!

Voit osallistua kyselyyn ja antaa samalla palautetta webinaarin järjestäjille.

Tukea itsenäiseen asumiseen
webinaari 10.2.2026

